

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Стаття присвячена формуванню ринку послуг та розвитку українського бізнесу в період сучасних трансформаційних процесів. Утворення сфери послуг традиційно пов'язане з кон'юктурою ринку, станом попиту та пропозиції, що змінюються від впливу науково-технічного прогресу. В умовах євроінтеграції розвиваються нові види послуг, що визначаються існуванням відповідних стандартів суспільного життя людей.

Ключові слова: ринок послуг, євроінтеграція, бізнес, світова глобалізація, вплив транснаціональних компаній, кон'юнктура ринку, система соціальних послуг, інтернет-магазин, франчайзинг.

CORPORATE CULTURE OF COMPANY LIKE A PART OF SPATIAL ECONOMICS

This article presents the formation of the services market and a development of enterprise in Ukraine in modern transformative conditions. Traditionally building of service sector connects with a conjuncture of market, it's demand and supply, changing under the influence of a scientific and technical progress. Sphere of services deeply interacts with markets of product, capital and work force. Diversity of services sector forming a necessary of its division on separate narrow segments. Global trends in business development, appearance of transnational companies became the source of an increase of demand and supply on transportation, insurance, bank operations and of communication provision. New kinds of services, being standards of public human life, develop in direction of euro integration. There are opening of special internet-shops with product delivery home and online consulting; food delivery home; franchising; social projects; electronics and techniques repair; education services. Today the social-economic priorities of Ukrainian growth change quickly with purpose of a satisfaction of a bunch of human needs in quality service. Modern transformative events in the country are able substantially to contribute on it.

Keywords: service of business, euro integration, world globalization, influence of transnational companies, conjuncture of market, system of social service, internet-shop, franchising.

Постановка проблеми. Прогресивним напрямом ведення підприємницької діяльності в Україні є сучасний розвиток сфери послуг з урахуванням інноваційних механізмів європейського досвіду. З одного боку, на досягнення успіху в бізнесі впливає попит споживачів на різноманітні послуги, з іншого – якість їх надання постачальниками, ступінь креативності. Фундаментальними засадами формування сучасної сфери послуг в країні є ефективне управління економікою з підтримкою високих стандартів життя, що забезпечує гідний рівень існування людей. Соціально-економічний розвиток сьогодні знаходиться під впливом тенденцій світової глобалізації та тиском транснаціональних компаній. Важливим показником перспективного зростання вітчизняної економіки у трансформаційних умовах є підвищення попиту населення на безліч існуючих пропозицій в секторі послуг, що у змозі забезпечити суспільний розвиток, в цілому.

Аналіз останніх досліджень. Розгляд останніх публікацій показав, що питанням розвитку ринку послуг в Україні присвячена значна кількість досліджень. Зокрема, проблемам пошуку шляхів ефективного впровадження основних напрямків розвитку сфери послуг; використання світового досвіду під час вибору виду бізнес-діяльності з урахуванням суспільних змін; формування моральної економіки та соціальної відповідальності у даному секторі, включаючи екологізацію інноваційного підприємництва; ефективність інтелектуального забезпечення управління бізнесом на ринку послуг; вплив науково-технічного прогресу на використання новітніх технологій – праці авторів: Захарченка В.І., Прутської О.О., Ткаченка І.С., Хачатрян В.В., Недбалюка О.П., Шведа В.В., Назаренко Н.С., Турчак В.В.

На наш погляд, актуальним напрямом щодо розвитку сфери послуг є використання нових ідей в процесі відкриття власної справи. Реалізація останнього можлива завдяки заповненню вільних ніш на ринку послуг під час свідомого вибору певного виду діяльності, що саме і досліджено у представленій статті.

Метою статті є вивчення механізму формування та розвитку ринку послуг з урахуванням сучасних соціально-економічних тенденцій. Проблема визначається і розглядається в період трансформаційних процесів, які відбуваються в Україні. Головним завданням представленої роботи є пошук інноваційних напрямків щодо створення власної справи у сфері послуг з оптимальним заповненням вільних ніш на підставі реалій вітчизняної кон'юнктури ринку та прогресивного світового підприємницького досвіду.

Виклад основного матеріалу. Сучасний ринок послуг представляє собою складну структуру відносин між продавцями і покупцями, відображаючи рівень фінансових взаємозв'язків і соціальних контактів з різними суспільними групами під час процесу купівлі-продажу послуги. При цьому для вигідних ринкових комунікацій однією з головних складових є зворотні канали зв'язку, що інформують про рівень попиту на послугу, сприйняття її вартості споживачем і забезпечують істотний вплив на організацію і алгоритм надання послуг, а також свідчать про економічну реакцію продавців і споживачів.

Ринок послуг тісно взаємодіє з ринками товару, капіталу, робочої сили. Різноманітність сфери послуг викликає необхідність її поділу на окремі вузькі сегменти. Стрімке розширення ринку послуг почалося у другій половині XX сторіччя, що спричинило зростання життєвого рівня населення країн з розвинутою індустрією та збільшення пропозицій асортименту товарів.

Глобалізаційні тенденції в розвитку бізнесу, поява транснаціональних компаній були джерелом підвищення попиту на транспортні, страхові, банківські послуги та послуги зв'язку.

Збільшення обсягів виробництва товарів традиційно характеризувалось великою трудомісткістю. Саме останнє і стало поштовхом для розвитку НТП, а також призвело до зростання попиту на послуги лізингу як тимчасової оренди об'єкту з подальшою можливістю викупу, інжинірингу - для використання та реалізації нових ідей, кредитування, монтажу і проведення ремонтних робіт.

Постійне знаходження компаній в умовах конкуренції сформувало сталий попит на послуги, що сприяє швидкому просуванню і продажу товарів, які супроводжуються маркетинговими розробками та управлінським консалтингом. Сучасний ринок послуг фантастично різноманітний. Так, наприклад, останній може бути розподілений за окремими видами послуг: транспортні, будівельні, інформаційні, фінансово-кредитні, торгово-посередницькі, страхові, житлово-комунальні, соціально-культурні, побутові, технологічні, а також ринок зв'язку та робочої сили.

Таким чином, фундаментальними передумовами формування сфери послуг є високий рівень розвитку економіки в країні та наявність відповідних життєвих можливостей щодо задоволення потреб населення. З ускладненням процесу виробництва і перенасиченням товарного ринку попит покупців дещо перемістився і на послуги. Поділ праці та вузька спеціалізація сприяють розширенню сервісного ринку. У свою чергу, інноваційні відкриття стимулюють появу нових видів діяльності у сфері послуг, що спирається на високий інтелектуальний потенціал як продавців так і споживачів.

Регіональна збалансованість попиту і пропозиції за своєю структурою сприяє оптимальному розвитку ринку послуг в області фінансових, будівельних, торгово-посередницьких, житлово-комунальних, побутових, туристичних бізнес-відносин, а також в інтелектуальній сфері. Усі перелічені територіальні ринки об'єднуються в національній, і в кінцевому результаті - міжнародний ринок послуг. Алгоритм саморегулювання ринку послуг як частина господарського механізму відображається в бізнес-планах підприємств.

Поява нових видів послуг в їх різноманітності сприяє створенню спеціалізованих компаній на даному ринку, які за допомогою інформаційних важелів в процесі зміцнення конкурентних позицій розширюють сферу власного впливу. На ринку послуг активно функціонують і виробничі компанії, акцентуючи основну увагу на якість свого обслуговування. Наприклад, виробники пральних машин не тільки продають їх, а й займаються сервісом щодо транспортування (доставки), забезпечення гарантійного обслуговування та ремонту [5].

Як відомо, розвиток підприємництва в Україні розпочався з формуванням ринкової економіки. В той час посилилась економічна криза та гальмувався процес приватизації, створення нових приватних підприємств і ефективний розвиток бізнес-відносин. Ще на початку 2000-х років підприємства державної, комунальної, колективної форм власності були основними на ринку послуг (оздоровчі, освітні, житлово-комунальні). Сьогодні колективна форма підприємств нерідко трансформується в приватні компанії. У країнах з розвинутою ринковою економікою в сфері послуг домінують переважно підприємства малого і середнього бізнесу, які також, безумовно, приватні.

Що стосується стану розвитку ринку послуг в Україні сьогодні, то він має такі особливості: 1) динамічне зростання обсягів продажу послуг при наявності значних ресурсів, розгалужених за видами; 2) існування на ринку послуг сприятливих умов діяльності для малих і середніх підприємств;

3) досягнення високих результатів діяльності колективними підприємствами згідно обсягів щодо диверсифікації послуг;

4) залежність розвитку малих підприємств на ринку послуг від державної законодавчої та фінансової підтримки.

Щодо перспектив розвитку ринку послуг, доцільним є використання існуючої світової кризи для поліпшення скрутного стану економіки України, що знаходиться в умовах трансформації, з метою євроінтеграції. При цьому слід ефективно стимулювати керівників компаній переходити на інноваційні для країни прийоми роботи, методики, які допоможуть вирішити економічні задачі з урахуванням проведення сучасної маркетингової політики.

Перспективним напрямом розвитку українського ринку послуг може стати активізація лізингової, франчайзингової та консалтингової діяльності [4].

За останні роки в Україні спостерігалось зростання групи населення – потенційних покупців соціальних послуг, серед яких освіта, охорона здоров'я, реабілітація, психологічна допомога тощо. При цьому, слід відзначити, що якість надання послуг має великий потенціал власного розвитку за окремими видами. Крім того загальний рівень сервісу в Україні поступається світовому, що також дає підстави для творчого пошуку бізнесменів.

В сучасних умовах спостерігається термінова необхідність впровадження системи соціальних

послуг відповідно до європейської, що передбачає звільнення держави від певних функцій на ринку (за винятком бюджетного фінансування та контролю за використанням коштів) та передачу останніх приватним підприємствам [4]. Одночасно розвиток сфери послуг в Україні потребує залучення додаткових інвестиційних ресурсів. Іноземний капітал поряд з вітчизняним фінансуванням у змозі забезпечити українські підприємства новітньою методикою продажу послуг належної якості та культури обслуговування, що сприятиме зміцненню позицій України на світовому ринку.

Згідно з існуючими розрахунками фахівців, за останні роки частка сектору послуг у ВВП країни коливалась від 48% до 65%. Дослідження були проведені на основі комплексного діагностування ринку сфери послуг, включаючи житлово-комунальне господарство, ремонт промислового обладнання, ресторанну сферу, банківські організації, страхування, мас медіа, бізнес-послуги, ІТ-послуги, послуги телекому, будівництва, транспорту, логістики та юридичні [2].

У 2015 році серед ведучих українських підприємств знаходились компанії у сфері забезпечення паливом (Укртрансгаз), мобільним зв'язком (Київстар, МТС), а також Укрзалізниця та українські авіалінії [2].

Стосовно організації малого підприємництва у сфері послуг, слід відзначити, що для розвитку бізнесу в Україні на даному ринку існує безліч різноманітних можливостей. Важливим при виборі власної справи є вибір такої з них, до якої в людини (бізнесмена) спостерігається схильність. Необхідно також проаналізувати виправданість започаткування нової ідеї для певної ніші ринку, обраного регіону, враховуючи платоспроможний попит населення, а також існуючі сприятливі умови та перешкоди на цьому шляху [3]. Отже, розглянемо деякі актуальні напрямки щодо формування власної справи у сфері послуг в Україні у форматі малого та середнього бізнесу:

1. Відкриття спеціалізованого інтернет-магазину з доставкою товарів додому та онлайн консультуванням. Кількість онлайн-користувачів в нашій країні на сьогоднішній день сягає близько 15 млн людей, багато з яких здійснюють покупки в Інтернеті. Отже, власник такого бізнесу не обмежений у просторі, продаж може відбуватися у режимі 24/7, а покупцеві замовляти новий товар просто та зручно [1].

2. Доставка їжі додому. Дана ніша в Україні залишається поки що відносно вільною. Певний рівень конкуренції присутній лише у великих містах. Розвиваючи такий бізнес на окремому сегменті (китайська кухня, піца, дитяче харчування), перспективи зростання досить ефективні. Основним напрямком діяльності при цьому є доставка їжі з кафе, ресторану, фаст-фуду, а також обідів до офісу. Поява оригінальної пропозиції у даній сфері може змінити звички покупців щодо купівлі їжі у магазині або замовлення її, наприклад, в ресторані на місці. При цьому, можна організувати прийом та обробку замовлень клієнтів у режимі онлайн, через сайт, або співпрацювати з рестораном, який буде передавати фірмі замовлення [1].

3. Франчайзинг. В умовах кризи та жорсткої конкуренції для прибутковості нового бізнесу потрібно ефективно управляти ресурсами, бути гнучким, уникаючи помилок. У такій ситуації організація бізнесу по франшизі є одним з найбільш привабливих напрямків діяльності для людей, що бажають відкрити власну справу. Франшиза надає власнику ряд переваг: швидкий старт, відсутність тестування бізнес-плану, перевірені методи організації роботи та залучення клієнтів. Знижується ризик збитковості [1].

4. Соціальні проекти. Діяльність, спрямована на задоволення додаткових послуг населенню, а саме, кафе для фрілансерів, квест-кімнати, центри дитячої творчості тощо. Такий бізнес є особливо прибутковим у великих містах і регіональних центрах та окуповується досить швидко. Переваги таких соціальних бізнес-проектів – незначний обсяг стартових інвестицій, а також доступні витрати для типових покупців послуг [1].

5. Ремонт електроніки та побутової техніки. Скорочення доходів споживачів та інфляційні процеси в державі призводять до суттєвого падіння попиту на нову техніку й електроніку. В даних умовах покупці схильні до ремонту власної застарілої або б/у техніки з метою економії коштів. У цей час необхідно швидко прийти їм на допомогу, одночасно, зайняти вигідну нішу для отримання прибутку. В цілому, такі послуги необхідні як у стабільний період економічного розвитку країни, так і у кризовий [1].

6. Послуги освіти. Важливість навчання сьогодні підвищується. В умовах різноманітних коливань на ринку праці зростає потреба у спеціалізованих фахівцях. Зростає попит населення як на класичні курси, так і на онлайн-навчання. Під час формування власної справи в освітньому напрямку необхідним та обов'язковим є вибір талановитих викладачів. Основою інвестування при цьому є зарплата [1].

Висновки. Сьогодні Україна знаходиться в процесі європейської інтеграції - змінюються окремі пріоритети її соціально-економічного зростання. Стрімко розвивається та розгалужується сфера послуг: працевлаштування, що тісно пов'язане з ринком послуг, з безліччю людських потреб у якісному сервісі, характеризується появою нових можливостей у створенні робочих місць (наприклад, в Інтернет-мережі). В цілому, сучасні трансформаційні події в країні у змозі глибоко сприяти її перспективному розвитку.

Література

1. Актуальний бізнес в Україні 2016-2017: ТОП 7 востребованных идей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lemarbet.com/biznes-v-ukraine/aktualnyj-biznes-v-ukraine-top-7-vostrebovannyh-idej/>.
2. Названі крупнейшие украинские компании сфері услуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://delo.ua/business/nazvany-krupnejshie-ukrainskie-kompanii-sfery-uslug-313319/>.

3. Ткачук О.М. Побудова нових економічних форм господарювання в регіоні / О.М. Ткачук // Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. – 2011. – № 6. – Т.1. – С. 183–187.
4. Ткачук О.М. Сучасні соціально-економічні перспективи українського суспільства / О.М. Ткачук // Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. – 2014 – № 3. Т. 2. – С. 205–208.
5. Сучасний стан розвитку інноваційного підприємництва // Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. – 2016 – № 2(234). Т. 1. – С. 111–116.

Надійшла 21.02.2017; стаття прорецензована редакційною колегією